

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania T. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu
z udziałem S. J., Ł. R. i A. H.
o ustalenie właściwego ustawodawstwa, zaświadczenie A1,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 20 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Katowicach z dnia 30 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 2009/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się T. J. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Sosnowcu 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia następnego po upływie tygodnia od dnia doręczenia odwołującej się odpisu postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 30 listopada 2023 r. na skutek apelacji organu rentowego zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 28 października 2022 r. w pkt 1, 2, 3, 4 i oddalił odwołania płatnika

składek T. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu z: 17 grudnia 2021 r., 4 stycznia 2022 r., 20 kwietnia 2022 r. wydanych odnośnie do odpowiednio ubezpieczonych: 1. S.J. o wycofaniu zaświadczenia A1 potwierdzającego, że w okresie od 8 maja 2019 r. do 20 maja 2019 r. wobec ubezpieczonego zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie i stwierdzającej, że nie podlegał on w tym okresie ustawodawstwu polskiemu; 2. Ł. R. o wycofaniu zaświadczenia A1 potwierdzającego, że w okresie od 23 sierpnia 2019 r. do 2 września 2019 r. wobec ubezpieczonego zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie i stwierdzającej, że nie podlegał on w tym okresie ustawodawstwu polskiemu; 3. A. P. o wycofaniu zaświadczenia A1 potwierdzającego, że w okresie 2 maja 2019 r. do 16 czerwca 2019 r. wobec ubezpieczonego zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie i stwierdzającej, że nie podlegał on w tym okresie ustawodawstwu polskiemu; 4. A. H. o wycofaniu zaświadczenia A1 potwierdzającego, że w okresie od 5 marca 2019 r. do 18 kwietnia 2019 r. wobec ubezpieczonego zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie i stwierdzającej, że nie podlegał on w tym okresie ustawodawstwu polskiemu z tytułu delegowania do Niemiec w ramach wykonywania pracy najemnej na rzecz płatnika składek.

W skardze kasacyjnej T. J. podniosła zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, a to art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE Nr L.04.166/1, dalej w skrócie rozporządzenie 883/2004) oraz art. 14 ust. 2 rozporządzenia 987/2009 z 16 września 2009 r. ustanawiającego procedurę wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE Nr L.09.284/1 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, dalej w skrócie rozporządzenie 987/2009).

Wobec podniesionego zarzutu skarżąca wniosła o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku przez wydanie orzeczenia zmieniającego zaskarżone decyzje organu rentowego i ustalenie braku podstaw do wycofania zaświadczenia A1 potwierdzającego zastosowanie wobec ubezpieczonych ustawodawstwa polskiego w okresach szczegółowo określonych w zaskarżonych decyzjach; ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto skarżąca wniosła o zasądzenie od organu rentowego na

rzecz odwołującej się kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wobec jej oczywistej zasadności. Uzasadniając przyczyny, dla których skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, skarżąca podniosła, że Sąd Apelacyjny wydał zaskarżony wyrok z oczywistym naruszeniem ugruntowanych w prawie i orzecznictwie zasad wykładni przepisów prawa, a to art. 12 ust. 1 rozporządzenia 388/2004 i art. 14 ust. 2 rozporządzenia 987/2009. Sąd Apelacyjny oceniając przesłanki decydujące o zaliczeniu pracownika do osób objętych system ubezpieczeń społecznych państwa macierzystego, uznał, że wszystkie zostały spełnione z wyjątkiem jednej - przesłanki tzw. „zwykłego miejsca prowadzenia działalności” gospodarczej przez odwołującą. Zgodnie z literalnym brzmieniem art. 14 ust. 2 rozporządzenia 987/2009, utrwalonym zarówno orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak i Sądu Najwyższego - Sąd badający przesłankę „zwykłego miejsca prowadzenia działalności” gospodarczej przez płatnika składek powinien uwzględnić „wszystkie kryteria charakteryzujące daną działalność”. Tymczasem Sąd Apelacyjny badając materialno-prawną przesłankę „zwykłego miejsca prowadzenia działalności” ograniczył się do analizy obrotów osiągniętych przez przedsiębiorcę w kraju oddelegowania oraz w państwie świadczenia pracy i ilości pracowników świadczących pracę w państwie macierzystym, także państwie świadczenia pracy, a pominął wszelkie pozostałe uwarunkowania i okoliczności faktyczne, co doprowadziło Sąd Apelacyjny do błędnego wniosku, że zwykłym miejscem prowadzenia działalności gospodarczej przez odwołującą T. J. nie jest Polska tylko Republika Federalna Niemiec. Sąd Apelacyjny dokonujący wykładni przepisów prawa uznał, że nie została spełniona przesłanka decydująca o zaliczeniu pracownika do osób objętych system ubezpieczeń społecznych państwa macierzystego, w postaci „zwykłego miejsca prowadzenia działalności” gospodarczej przez odwołującą.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a także

zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, Legalis nr 55002; 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 437; 7 lutego 2024 r., II USK 490/22, LEX nr 3668542) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; 10 września 2024 r., I CSK 2428/23, LEX nr 3758186; 27 maja 2025 r., III USK 360/24, LEX nr 3866866).

Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązywało go do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, to jest podlegającą uwzględnieniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777; 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695; 7 lutego 2024 r., II USK 490/22, LEX nr 3668542; 18 września 2024 r., II USK 116/24, LEX nr 3774113). Wniosek skarżącej o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zasługiwał na takie uwzględnienie.

Należy podkreślić już na wstępie, że wątpliwości związane z wykładnią powołanych przez skarżącego przepisów zostały kompleksowo wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego w uchwale Sądu Najwyższego z 18 listopada 2015 r. (II UK 100/14, OSNP 2016 nr 7, poz. 88). Sąd Najwyższy stwierdził w niej, że w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrzną w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/09, należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz przymioty przedsiębiorstwa delegującego. Wykładnię prawa przyjętą w tym wyroku Sąd Najwyższy podzielił w kolejnych orzeczeniach (wyroki Sądu Najwyższego z: 5 października 2016 r., II UK 229/15, LEX nr 2155192; 31 sierpnia 2017 r., III UK 183/16, LEX nr 2390695; 27 maja 2021 r., II USKP 46/21, LEX nr 3181432; 10 września 2024 r., I USKP 54/24, LEX nr 3773305; 27 maja 2025 r., III USKP 137/24, LEX nr 3866864; zob. też: E. Maniewska, Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego - ustawodawstwo właściwe mające zastosowanie do pracownika delegowanego, PiZS 2016, nr 3, s. 36; M.J. Zieliński, Wybrane problemy interpretacyjne w zakresie podlegania ustawodawstwu właściwemu na podstawie unijnych przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka 2017, nr 3, s. 21; K. Schiffter, Praktyczne aspekty stosowania ustawy o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług, Monitor Prawa Pracy 2017, nr 5, s. 241;

T. Bakalarz, Praca marginalna w kontekście ustalenia ustawodawstwa właściwego z zakresu zabezpieczenia społecznego, PiZS 2018, nr 1, s. 32; K. Ślęzak, Ustawodawstwo właściwe dla delegowanych pracowników najemnych w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, EPS 2018, nr 6, s. 42 i n.).

Jednocześnie należy zauważyć, że powołane przepisy prawa zawierają zwroty nieokreślone, a art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 zastrzega, że przy ocenie „prowadzenia znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym” należy uwzględnić wszystkie kryteria charakteryzujące działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego. Z redakcji tych przepisów jednoznacznie zatem wynika, że ocena prawidłowości zastosowania tych przepisów zależy od analizy i oceny okoliczności faktycznych konkretnej sprawy. Do przywołanej koncepcji odwołał się Sąd Apelacyjny, oceniając, że w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrze w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009, należy uwzględnić wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego.

Sąd drugiej instancji uwzględnił w wykładni tej przesłanki, wbrew podnoszonym przez skarżącego zarzutom, nie tylko kryterium obrotów z działalności i ilości zatrudnionych pracowników. Sąd badając przesłankę „zwykłego miejsca prowadzenia działalności” gospodarczej przez płatnika składek uwzględnił „wszystkie kryteria charakteryzujące daną działalność”, a wśród nich w szczególności miejsce, w którym przedsiębiorstwo ma swą zarejestrowaną siedzibę i administrację, liczebność personelu pracującego w państwie członkowskim, w którym pracodawca ma siedzibę, oraz w drugim państwie członkowskim, miejsce, w którym rekrutowani są pracownicy delegowani i miejsce, w którym zawierana jest większość umów z klientami, ilość zawieranych umów zarówno z kontrahentami, jak i obroty w odpowiednio typowym okresie w każdym z państw członkowskich, których rzecz dotyczy, oraz liczbę umów wykonanych w państwie wysyłającym, a także inne odnoszące się do konkretnej sprawy takie jak czas oddelegowania; cel wyjazdu pracowników tj. z zamiarem powrotu do Polski lub nie; czas

oddelegowania konkretnego pracownika i związana z tym możliwość ubezpieczenia go w państwie świadczenia pracy; więzi organizacyjne pracodawcy z państwem oddelegowania i państwem świadczenia pracy.

Sąd drugiej instancji akceptując powyższe reguły interpretacyjne, dokonał odpowiednich ustaleń, z których wynika, że płatnik składek zasadniczą część działalności, która była opłacalna, miała stały charakter, prowadziła na terenie Niemiec. Pracownicy (fizyczni, administracyjni) zostali zatrudnieni w związku z realizacją tylko kontraktu na terenie Niemiec. Działalność prowadzona przez płatnika składek na terenie kraju była uboczna w stosunku podstawowej działalności prowadzonej na terenie Niemiec, nie miała charakteru stałego, nie była opłacalna, nie wymagała stałego zatrudnienia zleceniobiorców. Zebrany w sprawie materiał dowodowy dał Sądowi orzekającemu podstawę do stwierdzenia, że płatnik składek nie prowadziła na terenie kraju znacznej części działalności (pracy) w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009. Oznacza to, że organ rentowy prawidłowo cofnął zaświadczenie A1 i przyjął, że ubezpieczeni nie podlegali polskiemu ustawodawstwu.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy, który z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; o kosztach postępowania kasacyjnego (3 x 240 złotych – trzech zainteresowanych) orzekł zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

(J.K.)

[a.ł]

